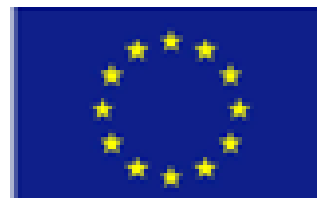

Отключване на правата на децата

Укрепване на капацитета на професионалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца

Учебна тетрадка Въвеждащ модул

Този проект е съфинансиран от Програма
„Основни права и гражданство“
на Европейския съюз

Допълнително финансиране е предоставен от
благотворителния тръст на Алан и Неста Фъргюсън

coram **clc**
Children's Legal Centre

CSALÁD, GYERMEK, IFJÚSÁG
KIEMELKEDŐEN KÖZHASZNÚ EGYESÜLET
FAMILY CHILD YOUTH ASSOCIATION

coram
Voice
getting young voices heard

 errc
european roma rights centre

 UCC
University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

ТЕЗИ МАТЕРИАЛИ СА РАЗРАБОТЕНИ ОТ:

Център за закрила на правата на децата КОРАМ

КОРАМ Войс, Великобритания

Европейски център по правата на ромите, Унгария

С подкрепата на:

Център за правата на децата, Университет в Корк, Ирландия

Асоциация "Семейство, дете и младеж", Унгария

ДРУГИ ПАРТНЬОРИ:

Център за правата на децата, Университет в Корк, Ирландия

СПСПД ФИЦЕ-България

"Социалното образование в действие", Гърция

Фондация "Ничии деца", Полша

Фондация „Децата на Словакия“

Център за човешки права, Естония

L'Albero della Vita Cooperative Sociale, Италия

Чешки Хелзински комитет

БЛАГОДАРНОСТИ

Обучението беше разработено от проф. Каролин Хамилтън от Корам Интернешънъл, Център за закрила на правата на децата КОРАМ, Лин Брейди и Джо Уулф от “КОРАМ Войс”, Джудит Гелър и Адам Уайз от Европейския център по правата на ромите, с подкрепата на д-р Урсула Килкъли от Клиниката за правата на децата при Университета в Корк и д-р Мария Херцог от Асоциация “Семейство, дете и младеж”, Унгария. Следва да отправим и специални благодарности към Рут Барнс, Ауаз Рауф, Джорун Арнд и Джен Роест от Център за закрила на правата на децата Корам и проф. Идо Вайерс от Университета в Утрехт за ценните им допълнения.

Оправяме благодарности и на тези, които допринесоха за разработването на учебните материали, включително и партньорите по Проект “Отключване на правата на децата: Укрепване на капацитета на специалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца”: Фондация “Децата на Словакия”, Център за човешки права - Естония, СПСПД ФИЦЕ-България, L’Albero della Vita Cooperativa Sociale, Фондация “Ничии деца”, “Социално образование в действие” и Чешки Хелзински Комитет, както и към фасилитаторите и участниците в пилотните обучения, които допринесоха, давайки обратна връзка с цел подобряването на тези материали.

В допълнение, екипът, разработил учебните материали иска да изкаже благодарности на CORAM Voice’s Care Experienced Champions, младежи, които предоставиха своето мнение и допринесоха със своите безценни допълнения в процеса на разработване на материалите.

Изказваме специални благодарности на Програмата за основни права и гражданство на ЕС - тази публикация е възможна благодарение на нейната финансова помощ като част от проекта “Отключване на правата на децата: Укрепване на капацитета на специалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца”. Авторите благодарят и на Благотворителния фонд Алан и Неста Фъргюсън за тяхното дарение за осъществяването на проекта.

Център за закрила на правата на децата КОРАМ и партньорите по проекта носят пълната отговорност за съдържанието на тази публикация и не може да се счита, че тя отразява официалната позиция на Европейската комисия.

“Преди всичко, специалистите трябва да бъдат спокойни. Ако не си спокоен, няма как да помогнеш на децата.”.

Участник във фокус-групова дискусия, Гърция

УСЛОВИЯ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ

Тези материали не могат да бъдат използвани без ясно обозначение, на собствеността и авторското право, както и че са разработени със съвместните усилия на партньорите и на Център за закрила на правата на децата - Корам, по следния начин:

“© Център за закрила на правата на децата - Корам. Разработени от Център за закрила на правата на децата - Корам и Coram Voice, Великобритания, Европейски център по правата на ромите, Унгария, Център за правата на децата, Университет в Корк, Ирландия, Асоциация “Семейство, дете и младеж”, Унгария, ФИЦЕ- България, Чешки Хелзински комитет, Фондация „Децата на Словакия“, Център за човешки права, Естония, Фондация L'Albero della Vita, Италия, Empowering Children Foundation, Полша, and “Социалното образование в действие”, Гърция като част от проект “Отключване на правата на децата: Укрепване на капацитета на специалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца”

Този проект се съфинансира от програмата на Европейския съюз за основни права и гражданство. Допълнителни средства са предоставени от благотворителен фонд Алан и Неста Фъргюсън

ОТКЛЮЧВАНЕ НА ПРАВАТА НА ДЕЦАТА: УКРЕПВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ В ЕС ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРАВАТА НА УЯЗВИМИТЕ ДЕЦА

За децата и младежите, съдебните решения по семейни дела и други производства могат да имат значително, дългосрочно влияние върху тяхното благосъстояние, развитие и бъдеща реализация. Международните стандарти и националните закони в повечето европейски държави признават правото на децата и младежите да изразяват своето мнение, както и техните желания и чувства да бъдат отразени във всички решения, които ги засягат. Въпреки това, на практика реализирането на тези права е далеч от това, което се изисква. **Основна цел на проекта е повишаването на знанията и уменията на професионалистите за осъществяване на ефективна комуникация с децата.** От огромно значение е професионалистите да развият по-добри умения как да се помогне на детето да участва пълноправно във вземането на решения, които го засягат.

Център за закрила на правата на децата “КОРАМ” работи за промяна в законите за гарантиране на осъществяването на правата на децата при семейни и други съдебни производства във Великобритания и в чужбина повече от 25 години. В тази връзка, на КОРАМ беше предоставена безвъзмездна финансова помощ от Фонда на ЕС за гражданство и основни права за двугодишен проект. В рамките на проекта се прави проучване и се развива обучителна програма за умения за общуване, щадящо детето и информиране относно правата на децата на практиците, работещи в съдебната система, услугите от резидентен тип и превантивните услуги.

Проектът “Отключване на правата на децата: Укрепване на капацитета на професионалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца” включва организации от 10 европейски страни, включително и Великобритания. Ще работим с КОРАМ Войс, Чешкия хелзинкски комитет, Университета в Корк (Ирландия), Фондация “Децата на Словакия”, Естонски център за човешки права, Европейски ромски център (Унгария), Фондация “L'Albero della Vita” Италия), Организация “Ничии деца” (Полша), “Социални и образователни дейности” (Гърция) и Сдружение “Семейство, дете и младеж”(Унгария).

През тези 2 години партньорите развиват обучителна програма за подобряване на уменията за комуникация, съобразена с възрастта на детето, щадяща и включваща практически методи за работа, базиращи се на правата на децата за практики и професионалисти работещи с деца, които са част от съдебен процес, в резидентна грижа или под някаква форма на задържане. Провеждат се въвеждащи обучения в две фази и преглед на обученията с над 920 професионалисти от десетте страни. Обучителните модули са разработени от мултидисциплинарен екип от ключови експерти, включително и групи деца и младежи от десетте страни.

След приключването на проекта ще се постигне устойчивост чрез създаването на всеобхватна обучителна система, включително обучения лице в лице, онлайн обучителни материали и онлайн платформа за споделяне на знания между специалистите. Тази иновативна обучителна система и материалите свързани с нея ще бъдат приложими във всички държави-членки на ЕС. Ще бъде създаден наръчник за застъпничество и разпространение, за да се определи как обученията ще бъдат интегрирани в съществуващите сектори на образование и системите за регистрация и акредитация в ЕС.

ЦЕНТЪР ЗА ЗАКРИЛА НА ПРАВАТА НА ДЕЦАТА “КОРАМ”

Център “КОРАМ” работи във Великобритания и в света, за да насърчава, защитава и прилага правата на детето и да подпомага правителствата, международните организации и

неправителствените организации в прилагането на Конвенцията за правата на детето и Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените.

Отделът за международни политики и програми на организацията „КОРАМ“ постига големи успехи, работи с УНИЦЕФ, Агенцията на ООН за жените и други международни междуправителствени организации в над 30 страни през последните 16 години. Центърът е специализиран в провеждането на ситуационен анализ, проучване и оценяване на правата на децата и въпросите свързани с неравенството между половете, за да осъществи информирано планиране, стратегическо развитие и за да подпомага правителствата и НПО в прилагането на Конвенцията за правата на детето и Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените. Това се случва чрез обучения, развиване на национални системи за мониторинг, съвместна работа и докладване пред комисиите на ООН, както и работа с правителствата за реформи в политиките, правото и практиките, планиране и бюджетиране. Центърът има и базов опит в изграждането на практически програми за прилагането на правата на децата и жените, включително и в изграждането на национална мрежа от услуги за момичета, жертви на трафик и експлоатация, развиване на услуги за закрила на правата на детето, правна помощ за жени и деца и превантивни програми за деца в конфликт със закона.

СДРУЖЕНИЕ ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКА И СОЦИАЛНА ПОМОЩ ЗА ДЕЦА

ФИЦЕ-БЪЛГАРИЯ

Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца /СПСПД/ ФИЦЕ–България е българска неправителствена организация, създадена през 2001 г., част от ФИЦЕ Интернационал – Международна федерация на възпитателните общности. Мисията на ФИЦЕ-България е да работи активно за подобряване качеството на живота на децата на България чрез: защита правата на децата в България и повишаване качеството на грижата за децата в риск. ФИЦЕ Интернационал е международна мрежа, обединяваща над 30 страни цял свят. Те са обединени в общата си кауза - да работят за подобряване на ситуацията за децата в риск.

ФИЦЕ-България реализира своята дейност чрез осъществяване на обучения на персонала на специализирани институции за деца, социални услуги, ДСП, МКБППМН, социални работници на територията на ДАБ и др.; чрез реализиране на различни проекти, свързани с подобряване условията на живот и начина на работа с децата, настанени в СПИ и ВУИ; както и чрез провеждане на конференции и др. събития за разпространяване на положителен опит в сферата на грижата за деца.

ОТНОСНО КУРСА

-

“Какъв е този курс и за кого е?”

Тези материали предоставят насоки и информация за учителите за това как да проведат въвеждащо, тридневен, мултидисциплинарно обучение относно правата на децата, детското развитие и общуването с деца, съобразено с Насоките на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на децата.

В първоначалния си формат тези обучения са разработени като тридневни. Въпреки това, курсът е съставен така, че всеки модул да може самостоятелно да бъде предмет на учебна сесия или да бъде включен в по-широко обучение. Ето защо за всеки от модулите е разработена отделна работна тетрадка. Четирите модула са:

- Module 1: Въведение в правата на детето – международни стандарти
- Module 2: Въведение в детското развитие и комуникацията
- Module 3: Умения за комуникация
- Module 4: Насоки за правосъдие, съобразено с интересите на детето

Курсът е създаден, за да помогне на всеки професионалист, работещ с деца, включително **всички професионалисти/ практики, предоставящи подкрепа на деца и младежи** в резидентни услуги или различни форми на задържане, както и юристи и други специалисти, работещи с деца в случаите на досег на деца със съдебни производства(граждански, наказателни или административни). Сред тях са:

Социални работници; здравни работници(медицински сестри, лични асистенти, лекари); полицаи; пробационни служители; специалисти, работещи в резидентни услуги; служители в затвори; служители, работещи в центрове за задържане на малолетни и непълнолетни правонарушители; съдии; магистрати; прокурори; адвокати/ юридически помощници; посредници/застъпници/ настойници; психиатри и терапевти;учители; социални работници, работещи с младежи.

“Какво представлява този курс?”

С цел да се окаже влияние върху възможно най-широк кръг от професионалисти, това обучение се основава на развиването на **умения**. Това означава, че курсът се концентрира върху предоставянето на участниците на методи и умения за закрила и насърчаване на реализирането на правата на децата, както и умения за ефективно общуване с деца **на практика**. Това означава и че курсът не навлиза в теоретични и технически детайли. В материалите са включени предложения за допълнителна литература. Те са включени и материалите на участниците, за да се насърчи последващото учене.

“Какви умения ще придобият участниците след приключването на този курс?”

Курсът развива следните умения:

- Защо, кога, къде и как **да изслушваме** детето, по начин, който е съобразен с неговите нужди, възраст и ситуация, както и какво да направим с придобитата информация
- Как да улесним процеса на **общуване** с детето и да направим участието му в съдебни процедури подходящо за неговите нужди, възраст и ситуация, както и какво да направим с придобитата информация

“Каква друга информация дава този курс?”

Освен гореспоменатите умения, които курсът развива, материалите дават знания и относно:

- Какви са международните принципи на международната закрила на правата на децата?
- Какви са основните идеи относно застъпничеството за правата на децата?
- По какъв начин детското развитие и поведение влияят върху общуването и по какъв начин професионалистите да отговорят на нуждите на всяко дете възможно най-ефективно?

“Как ще ми помогнат материалите в моята професия?”

Тези материали са фокусирани върху придобиването на умения, за да се гарантира, че те са приложими и полезни във възможно най-широк кръг от ситуации и за възможно най-широк кръг от професионалисти. Освен това, материалите са разработени имайки предвид, че ученето се подобрява, когато участниците имат възможността да видят как тези умения са приложими в собствената им практика и условия.

По тази причина учителите трябва да могат да адаптират казусите и примерите в съответствие със ситуацията.

КАК СЕ ИЗПОЛЗВАТ ТЕЗИ МАТЕРИАЛИ

Учебната тетрадка съдържа информацията, която е необходима на всеки участник, за да се включи във въвеждащия и в заключителния модул на това обучение. За всеки модул е разработена отделна учебна тетрадка. Те съдържат информация по темите на обучението, както и място за лични бележки.

Към всеки модул има презентация, която ще ви бъде представена от учителите.

В текста на модулите ще откриете и цитати на деца и младежи, участвали в проект на КОРАМ Войс, които също спомогнаха за създаването на тези материали, както и цитати от деца и младежи, участвали във фокус-груповите дискусии, проведени в различните държави в рамките на настоящия проект.

Преди всичко, тази учебна тетрадка принадлежи на вас - участниците, и трябва да се чувствате свободни да си водите записки за всичко, което ви се струва важно и полезно.

ГЛАСЪТ НА ДЕЦАТА И МЛАДИТЕ ХОРА

Мненията на децата и младите хора имаха ключово значение при разработването на тези материали. Те участваха във всяка стъпка от създаването на тези учебни материали - от първоначалния им вариант, през пилотните обучения и финализирането на учебните пакети. Важно е техните мнения да бъдат чути от всички професионалисти - и обучители, и обучаемите. Думите на децата показват защо този курс е необходим и защо е толкова важно участниците да получат тези знания и умения.

“Те просто не знаят как да общуват с нас. Може би са забравили какво е да бъдеш млад, така че всякакви насоки са важни за тях”

“Аз може и да съм млад, но това не означава, че не съм прав за някои въпроси. Те трябва да ме изслушват.”

Участници във фокус-групова дискусия, България

“Преди всичко, професионалистите трябва да бъдат спокойни. Ако не са спокойни, те няма как да помогнат на децата”.

“Деца, които имат неприлично поведение са деца, които никой не е изслушал и на които никой не е помогнал”.

Участници във фокус-групова дискусия, Гърция

“Говорете колегите си и споделяйте опит; учете от техните знания и опит!”

Участници във фокус-групова дискусия, Великобритания

ВЪВЕЖДАЩ МОДУЛ

ВРЕМЕТРАЕНЕ: 1 час и 15 минути

ПРОГРАМА

❖ ВЪВЕДЕНИЕ

- ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧАСТНИЦИТЕ
- ПРЕДСТАВЯНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ

❖ ОСНОВНИ ПРАВИЛА

❖ КРЪГОВЕ НА ВЛИЯНИЕТО

❖ ФОРМУЛЯР ЗА САМООЦЕНКА ПРЕДИ ОБУЧЕНИЕТО

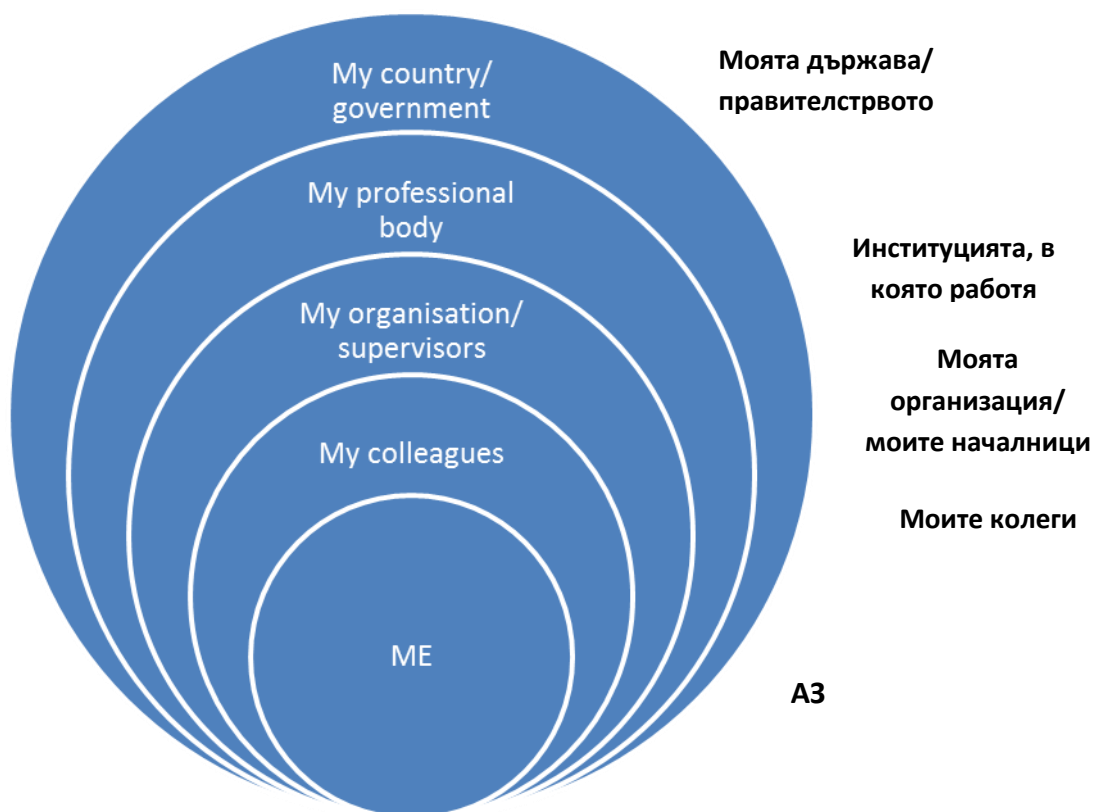
❖ РЕФЛЕКСИЯ

❖ ОБУЧИТЕЛНИ ЦЕЛИ

Тук може да си записвате важна за вас информация:

Записки от упражнението за основни правила в груповата работа:

Диаграма “Кръговете на влияние”:

Пример: Представете си, че искате да използвате една от споделените по време на обучението практики, но се притеснявате, че тази практика към момента не се използва във вашата организация.

Помислете от кого зависи въпросната промяна да се случи:

- ✓ Кръгът “АЗ” (можете ли да извършите промяната без да се консултирате с никого?),
- ✓ ‘Колеги’ (трябва ли ви съгласието на колегите ви?)
- ✓ ‘Моите началници’ (дали тази промяна изисква одобрението на началниците или е възможна на организационно ниво?)
- ✓ ‘Институцията’ (настоящата практика наложена ли е от професионални насоки и правила и какво е необходимо, за да се промени?)
- ✓ ‘Държавата/ правителството’ (настоящата практика продиктувана ли е от политиките на правителството, от законодателството, или от някъкъв контролен орган на национално ниво?)

РЕФЛЕКСИЯ: МОИТЕ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Използвайте този формуляр, за да записвате собствените си преживявания или впечатления от обучението. Той няма да бъде споделян с другите участници и учителите.

1. Умения за общуване

а. Колко уверени се чувствате в следните области? Отбележете с "✓" в графата, която отговаря на вашето ниво на увереност:

Ситуация	Не съм уверен	Уверен съм до някаква степен	Уверен съм	Напълно съм уверен	Не знам
Общуване с малки деца					
Общуване с тийнейджъри/ младежи					
Общуване с тийнейджъри/ младежи със специални нужди при общуване?					
Общуване с деца/ младежи, които не говорят вашия майчин език					
Да накараме децата да се чувстват добре приети и оценени?					
Включване на децата в процеса на вземане на решения?					
Да покажем на детето, че го слушаме?					
Да се справяме с предизвикателното вербално поведение на децата?					
Разпознаване на комуникативните затруднения на децата и използване на подходящи методи за преодоляването на пречките пред общуването?					
Общуване с деца в съответствие с техните възраст и възможности?					
Обясняване на детето на деликатна информация, свързана с него?					
Да се обясни на детето защо взетото решение е в негов интерес, въпреки, че не е съобразено с неговите виждания, желания и чувства?					

b. Какви са най-добрите ви личностни качества и умения?

Отдолу ще намерите някои думи и изрази, които професионалистите използват, за да опишат себе си. Заградете тези **5 от тях**, които най-добре описват вашите лични умения за комуникация с деца и младежи.

Поставете въпросителен знак до тези, които бихте искали да подобрите.

Добър слушател	Убедителен/убедителна	Смел/а
Спокоен/спокойна	Грижовен/ грижовна	Общителен/ общителна
Уверен/уверена	Съвестен/съвестна	Внимателен/внимателна
Креативен/креативна	Надежден/надеждна	Непоколебим/а
Прям/а	Съпричастен/съпричастна	Ентузиазиран/а
Приятелски настроен/а	Забавен/забавна	Good Reader
Добър оратор	Добър писател	Готов/а да помогне
Честен/честна	Отзивчив/а	Мотивиран/а
Оптимист	Организиран/а	Упорит/а
Вежлив/а	Надежден/надеждна	Изобретателен/изобретателна
Сериозен/сериозна	Човек, на когото могат да се доверят	Благоразположен/а

Това са целите на курса:

○ Основна цел

- Да се повишат знанията и уменията на специалистите за закрила на правата на децата в центрове за настаняване, различни форми на задържане и деца в досег с правосъдната система.

○ Конкретни цели

- Да се повишат знанията и уменията им, относно комуникацията с деца и в частност комуникацията, съобразена с възрастта и ситуацията на децата в досег с правосъдната система
- Да се обучат специалистите как да общуват с деца, като поставят детето в центъра на процеса на комуникация
- Да се предоставят на специалистите практически методи за извличане на информация, относно чувствата и мислите на децата и да подсигурят вземането им под внимание

Всеки човек е различен и общува по различен начин.

Ние всички сме равни, но всеки от нас е различен.

Гласът на децата и младите хора

Важно е младите хора да бъдат окуражавани да говорят за своите чувства и желания.

Какво значение има ако проговориш и не получиш нищо в заяна?

Отключване на правата на децата:

Укрепване на капацитета на професионалистите в ЕС за реализиране на правата на уязвимите деца

ФОРМУЛЯР ЗА САМООЦЕНКА ПРЕДИ ОБУЧЕНИЕТО

Име:

Длъжност:

Дата:

1. Нужди

a. Познанията ми за правата на детето са:

Минимални Средни Задоволителни Отлични

b. Познанията ми за детското развитие са:

Минимални Средни Задоволителни Отлични

c. Уменията ми за общуване с деца са:

Минимални Средни Задоволителни Отлични

d. Уменията ми да изслушвам децата са:

Минимални Средни Задоволителни Отлични

e. Знам как да съобразя процеса си на работа с най-добрия интерес на детето

Изобщо не съм съгласен Не съм съгласен Не знам Съгласен съм Напълно съм съгласен

f. Трите неща, в които най-много ме бива, когато общувам с деца:

...

...

...

g. Трите неща, които се налага да променя, когато общувам с деца:

...

...

...